

Duh i materija

Po Karlu Marks, duša je misaona apstrakcija, dok je za Sigmunda Frojda ona samo proizvod nečeg nesvesnog. Da li je zaista sve ono šta doživljavamo, kao što je lepo, inteligentno, smisleno, u stvari samo jedan privid, samo jedna varka? Ili se, u krajnjoj liniji sve svodi na materiju koja se potčinjava strogim zakonima i time se sve može objasniti? Ipak, čini se da je malo čudno da se materija koja je osnov svega, potčinjava nečemu – nematerijalnom. Neki, međutim, smatraju da je materija prolazna, nebitna, ili čak nedostojna. Što je se pre otarasimo, bolje za nas i naš duh?

Sledbenici Orfejevog kulta razvili su shvatanje o suprotstavljanju tela i duše, koje je kod Platona dostiglo vrhunac. Znanjem, vrlinom i umetničkom ekstazom, moguće je osloboditi se okova materije i vratiti se svom izvoru, to jest božanskom. A zašto onda ona (materija) i postoji? Greškom, možda? Ili, možda ipak, postoji neka dijalektika između ove dve, za mnoge nepomirljive kategorije. Da materija može da bude u službi razvoja duha, a da duh tu istu materiju produhovi.

Hrišćansko učenje pomiruje ta dva principa. Bog stvara svaku dušu činom rađanja, zajedno sa svojim telom. Čovek je mesto gde se spaja Nebo i Zemlja, odnosno duh i materija u jedno biće. Kroz ljudsku istoriju, kao i kroz ličnu istoriju svakog čoveka često je dolazilo do narušavanja ravnoteže između duhovnog i materijalnog, naglašavajući jedno a zapostavljajući drugo. Danas mnogi smatraju, kao nešto negativno, da savremeni čovek živi samo za materijalno, dok naprotiv drugi smatraju da je čovek konačno postao slobodan od raznih, izmišljenih moralnih stega. Ima i onih koji, međutim, poput Kjiare Lubik veruju da iza ovog perioda dolazi novo vreme, gde će Duh preplaviti materiju produhovljujući je: *Jedinstvo, kao izraz jednog i trojstvenog Boga, koji ostavlja svoj pečat na sve stvoreno. Pronaći ga, obznaniti ga, znači doći do istine o svemu* (Kjara Lubik). To će biti vreme novog sveta gde će harmonija materijalnog i duhovnog zasijati u svojoj dobroti, smislenosti i lepoti. Šta je ta harmonija i kako ona utiče na razvoj ljudskog društva ili na lični život svakoga od nas?

Evo nekih primera.

Antonio Puglisi, Između atoma i ikone – razmišljanje o pojavnosti, kroz sočivo jednog hemičara; primer Van Gogovog suncokreta.

Van Gogovu sliku čine protoni, elektroni, neutroni koji se organizuju tako da formiraju pigmente kadmijum sulfata, CdS, koje je Van Gog koristio. Zaista, bez njih bi bilo nemoguće naslikati i gledati ovo delo. Pojava slike time bi mogla biti objašnjena. Sa druge strane, ova slika proizvodi puno emocija i nosi u sebi puno poruka. Ali ne automatski. Zavisi od *potrošača* ove slike. Samo jedna osetljiva duša, koja *dosegne* ono šta je Gog hteo da poruči, doživljava pun dijalog sa njime kroz tu sliku. Slika, sa svim svojim atomima, molekulima, postaje tako sredstvo vanvremenske, duboke komunikacije dve osobe: autora i promatrača, fenomen koji nijedna formula fizike ili hemije ne može da rasvetli. Umetnost je nešto kreativno, sposobnost stvaranja nečeg novog koja, iako se izražava preko materijalnog, prevazilazi prostor i vreme, i nosi pečat večnosti.

[Ekonomija zajedništva](#)

Na prvi pogled, imamo i suprotan primer: kako duhovnost direktno utiče i preobražava jednu tako strogu

naučnu disciplinu kao što je ekonomija. *Za razliku od potrošačke ekonomije, koja se zasniva na kulturi posedovanja, ekonomija zajedništva je ekonomija davanja... Čovek je stvoren po liku Božjem, a Bog je ljubav, dakle on pronalazi svoje ostvarenje upravo u ljubavi, u darovanju.* Jedna društvena nauka, zasnovana na empirizmu, iz osnova menja svoju namensku funkciju, svoju *ličnost* – na koju smo barem navikli, a da pri tome zadržava sve svoje vitalne funkcije. Inspiraciju i snagu za taj preobražaj nalazi u ideji Večne Ljubavi – Svetog Trojstva.

Post

Upravo je predvaskršnje *vreme* period kada se često poziva na odricanje od materijalnih stvari, ali i od svih drugih manira našeg negativnog, da bi u nama zaživeo novi, slobodan čovek koji je iznad svih materijalnih i društvenih ograničenosti.

Papa Franjo ima veoma lepe predloge kako u ovom periodu uskladiti ljubav i odricanje. Evo samo nekih:

Konkretna ljubav: *Osmeh, hrišćanin je uvek veseo! Radovati se sposobnostima ili uspesima nekog drugog; Podsetiti druge koliko ih voliš; Radosno pozdraviti one osobe koje viđaš svakodnevno; Pomoći drugima da premoste prepreke...*

Najbolji post: *Posti uzdržavajući se od gorčina i ispuni srce radošću; Posti uzdržavajući se od egoizma i ispuni se saosećanjem za druge; Posti uzdržavajući se od jadikovanja i ispuni se jednostavnim životnim stvarima; Posti uzdržavajući se od nedostatka praštanja i ispuni se stavovima pomirenja;*

Pridržavajući se ovih ili sličnih saveta, svako od nas može postati neka vrsta Van Goga, noseći lepotu u svet ili *novi ekonomista* koji darovanjem sebe drugima, a ne posedovanjem materijalnih stvari, stvara jedan novi svet, svet ljubavi. Hristos, ovaploćena Ljubav nagoveštava novo Nebo i novu Zemlju: *I videh nebo novo i zemlju novu; jer prvo nebo i prva zemlja prodoše, i mora više nema.* (Otkorovenje Jv 21.1).

Večno - Duh se sjedinjuje sa prolaznim - materijom, i tako nastaje produhovljena materija koja je večna.

Autor teksta: Joakim Striber